

סב א ב מ"י פ"י מהל'
מקו ממון ה' ט והל'
י פ סג ע"ן מ:ו

מוסף רש"י

היה גדי כפות לו.
לגדש, ועבד סמוך לו.
לגדש, ונשרף עמו
חייב. אגדי ואגדיש לפי
ש"ן לו דין מיתה כשכיל
העבד שהיה לו לגדש
(ד"ר ב"ב) חייב על
הגדי, דכעלי חייב נמי
לחברו מלו הקמה, ומשום
דקס ליה דברכה מניה
ליכא למפטר, דלמי
חייב מיתה על העבד
דחולל אותו כפות היה
לו לגדש, ופטר עמו
ממיתה למתשלמן (קמח)
(ט"ז) עבד כפות לו
וגדי סמוך לו כ"ר
פטור. אפילו על הגדי
ועל הגדש, דחייב מיתה
על העבד, דכתיב (שמות
כ"א) וקם יקם, וקם ליה
בדרכה מניה, ואפילו לא
התרו בו ששני נהרג, הא
ק"ל דחייב מיתה שנגנן
פטורין, ונגדי לא שני לו
בין כפות לשאני כפות,
ואידי דנקט בעבד נקט
נגדי (קמח ט"ז) וכע"ז
לע"ד ר"ל לאחרי
נגדי נמי דוקא נקט סמוך
פטור, דהיה לו לגדש,
והכי קאמר היה עבד
כפות לו או גדי סמוך
לו פטור, ואפ"ג דפשוט
כשלי פק שני (כ"ז) שורי
כמונע, דלס הניח גחלת
עמו ונשרף חייב, הניח
היה דהניח על בני שור,
דלא היה לו לשור לטול,
אלא הכי היה לו לגדש
(קמח ט"ז)

אשור שלא בכוונה. על פי עדים לשלם דמים כיון דשורו של
ככוונה אע"פ שאין יכול לנצל נשום ענין לידו כופר וקנס
משלם דמים אם כן נאש נמי משלם דמים אע"פ שאין יכול לנצל
נשום ענין לידו כופר ולאו דוקא אשור שלא ככוונה דכ"ש אשור
ככוונה דלא ככוונה פשיטא ליה ללא
משלם דמים הכי דייק מההוא דעבד
כפות לו דפטור דלמא ההיא ככוונה
ודוקא אליבא דמ"ד אשור משום ממונו
פריך דהיא דומיא דשור אבל למ"ד
אשור משום חלו היינו אלס המזיק:
וכי

מיהו בן חורין דמשלם כופר ע"פ עצמו והיכי
דמי דאי אתו אסיהרו ביה דקמל ולא
ידעי אי תם הוה אי מועד הוה ואמר מריה
דמועד הוא דמשלם כופר על פי עצמו היבא
דליבא עדים משלם דמים גבי עבד שאינו
משלם קנס ע"פ עצמו והיכי דמי דאי אתו

עדים ואסיהרו ביה דקמל ולא ידעי אי תם הוה אי מועד הוה ואמר מריה
מועד הוא לא משתלם קנס ע"פ עצמו היבא דליבא עדים לא משלם דמים
מתיב רב שמואל בר רב יצחק כל שחייב בבן חורין חייב בעבד כן בכופר
בין במיתה כופר בעבד מי איבא אלא לאו דמים איבא דאמרי מותיב
לה והוא מפרק לה איבא דאמרי אמר ליה רבה הכי קתני כל שחייב בבן
חורין ככוונה על פי עדים כופר חייב בעבד קנס וכל שחייב בבן חורין שלא
ככוונה ע"פ עדים דמים חייב בעבד שלא ככוונה על פי עדים דמים א"ל
רבא אי הכי אשור שלא ככוונה ע"פ עדים נשלם דמים ומנא ליה לרבא דלא
משלם אילימא מדתנן ⁶היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב
עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור האמר ריש לקיש כגון שהצית
בגופו של עבד דקם ליה בדרכה מיניה ואלא מהא דתניא ⁷חומר באש
מבבור שהאש מועדת לאכול בין דבר הראוי לה בין דבר שאין ראוי לה
מה שאין כן בבור ואילו שהאש משלמת שלא ככוונה דמים מה שאין כן
בבור לא קתני דלמא ⁸תנא ושייר אלא רבא גופיה אבעויי מבועיא ליה אשור
שלא ככוונה מי משלם דמים או לא מי אמרינן גבי שור הוא דככוונה
משלם כופר שלא ככוונה משלם דמים אבל אשור דככוונה לא משלם כופר
שלא ככוונה נמי לא משלם דמים או דלמא כיון דגבי שורו שלא ככוונה
אע"ג דליבא כופר משלם דמים גבי אשור נמי אע"ג דככוונה לא משלם
כופר שלא ככוונה מיתה משלם דמים ולא ידעינן תיקו: כי אתא רב דימי
א"ר יוחנן כופר מה ת"ל יאם כופר לרבות כופר שלא ככוונה ככופר בכווונה
א"ל אביי אלא מעתה עבד נמי מה ת"ל ²אם עבד לרבות עבד שלא
ככוונה כעבד בכווונה וכי תימא הכי נמי והאמר ריש לקיש שור שהמית את
העבד שלא ככוונה פטור משלשים שקלים א"ל ³גברא אגברא קא רמית
כי אתא רבין א"ר יוחנן עבד מה תלמוד לומר אם עבד לרבות עבד שלא
ככוונה כעבד בכווונה ולריש לקיש נמי נימא מדעבד אם עבד לא דריש
כופר אם כופר נמי לא דריש אמרי לא עבד אם עבד לא דריש כופר אם
כופר דריש ומאי שנא עבד אם עבד לא כתיב במקום תשלומין כופר אם
כופר כתיב במקום תשלומין: וכן בבן או בבת: ⁴ת"ר ⁵או בן יגח או בת
יגח לחייב מה הקטנים כגדולים והלא דין הוא והואיל וחייב אדם בחייב
שור באדם מה כשהייב אדם באדם לא שנא בין קטנים לגדולים אף כשהייב
שור באדם לא תחלוק בו בין קטנים לגדולים ועוד קל וחומר הוא ומה
אדם באדם שלא עשה בו קטנים כגדולים חייב בו על הקטנים כגדולים

שור

מיהו בן חורין. דאשכחן ביה כופר ע"פ עצמו: והיכי דמי כגון
דאסו סהדי כו'. להכא ולאי משלם כופר דכופר כפרה ולא
קנסא דלפטור משום הודאת עצמו והיבא דליבא עדים כלל הוא
דפטורא מכופר משום גזירת הכתוב דלחין השור כסקילה והכא

הרי השור כסקילה כהעדאת העדים
דלא נמי תס הוי בר סקילה הוא
הלכן היבא דליבא עדים כלל דאינו
בר כופר משלם דמים. אבל עבד ללא
משכמת ביה קנס ע"פ עצמו דלא נמי
אתו סהדי ואמרי קטל עבד ולא
ידעינן אי תם אי מועד ואמר מריה
מועד הוא דפטור מתקנס אע"ג
דהשור כסקילה ואפילו תם כדאמרין
לקמן כל שחייב מיתה בבן חורין
חייב בעבד מיהו מודה דקנס פטור
הלכן כי ליבא עדים כלל אפילו דמים
לא משלם: אלא לאו דמים. וקמני
כל שחייב בבן חורין חייב בעבד
וכיון דלמרת בן חורין ע"פ עצמו
משלם דמים אמאי קתני לגבי עבד
אינו משלם ע"פ עצמו: הכי קאמר
כל שחייב כו'. הכי פירושא דכרייתא
דקמני כל לאו כמודה מפי עצמו (א) קאי
אלא כהעדאת עדים כפתם כל באי
לכ"ד והעדאת עדים ליבא מידי
דמחייבת בבן חורין ללא מחייב בעבד
והכי קאמר כל שחייב בבן חורין
ככוונה ע"פ עדים כופר כלומר כל
שחייב בבן חורין כופר כגון ככוונה
וע"פ עדים חייב נמי בעבד ככוונה
ע"פ עדים קנס שלשים דהא השור
כסקילה וכל שחייב בבן חורין דמים
והיכי דמי כגון שלא ככוונה ע"פ
עדים חייב נמי בעבד דמים אבל ע"פ
עצמו אע"ג דבבן חורין משלם דמים
בעבד פטור כדאמרן הואיל ומלנינו
חילוק בע"פ עצמו בין כופר דבן
חורין לקנס דעבד אבל בעדים שלא
ככוונה לא אשכחן חומר ככופר
מנבקנס דהכא והכא פטור הלכן לגבי
דמים תרתייהו כי הדדי נינהו: אי
סכי. דשורו שלא ככוונה ע"פ עדים
דלמיה בתורת כופר משלם דמים כיון
שיש דמים למיתת אדם במקום שאין
כופר וקנס אשור נמי דלמיה בתורת
כופר לשלם דמים שלא ככוונה דהא
ישנה בתורת מוקין ומיהו ככוונה
פשיטא לן דפטור דקס ליה דכרעה
מיניה: היה גדי כפות לו. לגדיש:
חייב. אגדי ואגדיש ופטור על העבד

(א) לעיל דף כב: לקמן דף
סא: (ב) לעיל דף י. ע"ש.
(ג) וסוה יד. ושי"ג.
(ד) ופעמי ד: ושי"ג.
(ה) כפי"א: צו.

תורה אור השלם

1. אם כפר יחשת עליו
ויתן פדיו נפשו ככל
אשר יחשת עליו:
שמות כ"א ל'
2. אם עבד יגח השור או
אמה פספ שלושים
שקלים יתן לאדונו
והשור יסקל:
שמות כ"א ל'
3. או בן יגח או בת יגח
כמשפט הזה יעשה לו:
שמות כ"א ל'

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכי קאמר
וכי מפי עצמו קאמר אלא
כהעדאת: (ב) ד"ה אבל אש
וכי לא משלם דמים מהל':

דהיה לו לגדש: עבד כפות לו וגדי סמוך לו. ונשרפו עמו פטור. וקסבר רבא האי פטור אעבד וגדי קאמר אעבד משום דלחין תשלומין לעבד
אלא במקום קנס כשור המועד ואגדי משום דהיה לו לגדש אבל משום דקס ליה דכרעה מיניה לא פטר ליה דקסבר אשור משום ממונו ואין כאלו
חייב מיתה: האמר ר"ל. צ"פ כ"לד [לעיל כב:]: כגון שהלשית כופר על עבד. דליבא עליה חייב מיתה ואפילו אגדיש נמי פטר ליה משום דקס ליה דכרעה
מיניה: בין דבר שאין ראוי לה. ליחכה נירו וסכסכה אבניו: ואילו שהאש משלמת שלא ככוונה. דליבא דכרעה מיניה דמים: מה שאין כן
כבור. דפטר ביה מיתת אדם דכתיב שור [שמות כ"א] ולא אדם לא קתני: אלא רבא גופיה. הא דלוחיב לעיל אשור שלא ככוונה לאו דפשיטא ליה
ללא משלם ובתיובתא מייתי לה אלא בלשון בעיה אייתי לה והכי קאמר ליה רבא לרעה אי הכי דשור שלא ככוונה שאין כופר יש דמים אשור
שלא ככוונה מאי: אבל אש דככוונה לא משלם (ס) כופר. מדא דלחין כופר נאש ועוד דקס ליה דכרעה מיניה: לרבות כופר שלא ככוונה.
אע"ג דלחין השור כסקילה ופליגא דכרעה: לרבות עבד שלא ככוונה. לקנס: אם כופר כסיב במקום תשלומים. דקברא דלרבוני אמריני
אתא לתשלומין דלגופיה לא אצטרך דהוה ליה למכתב כופר: אש עבד לא כתיב גבי תשלומין. אלא גבי נגיחה אש עבד [שם] ולגופיה
אצטרך לחלק בין עבד לבן חורין: לחייב על הפקעיים. סקילה: והלא דין הוא. ולא לריך קרא: הואיל וחייב. מיתה בגדל ההורג את
האדם: וחייב. מיתה שור באדם: לא חלק בין נהרגים קטנים לגדולים. דכתיב [ויקרא כד] כי יכה כל נפש אדם אפילו קטנים כגדולים: מה
אדם באדם שלא עשה בו. רוחא קטן כגדול דכתיב [ויקרא כד] ואיש כי יכה איש ולא קטן: חייב צו. על הנהרגין קטנים כגדולים:

שור

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מד.

עין משפט
בר מצוה

(א) ר"מ מ"ז. (ב) ולקמן
מה: (ג) דלמיהו הוה פטרי
בדיניהו אל שמתין להרוג
את זה והרג את זה,
(ד) לקמן מה: (ה) י"ל באיש,
(ו) ולעיל מה: (ז) י"ל
רבי: (ח) ר"מ מ"ז.
(ט) ר"מ: (י) י"ל דרבה.

הגהות הב"ח
(א) גמ' בתם מנין והלא
דין הוא: (ב) ר"ש י"ב
אל אמרת וכו' לישנא
אחרתא וכו' דנין קל
מחמור בן ובת:

גליון הש"ס
רש"י ר"ה שור בארם וכו'
הוא שור בן יומן קרוי
שור. לקמן פה ע"כ:
שם ד"ה יפה בתן דחייב
שושה וקפן וכו'. לקמן פו
ע"כ: תוס' ר"ה והא תם
הוא הפקשן בן כרפי'
לעיל. דף מה ע"כ ד"ה
מחמור:

שור באדם שעשה בו שור קטן ההורג כשור גדול ההורג * דהא שור בן יומן קרוי שור דכתיב (ויקרא כג) שור או כשב כי יולד: **אינו דין שחייב** בו סקילה על מינוק קטן כעל אדם גדול: **שכן חייב** בזקוק ארבעה דברים שהשור קטן מהן זנוק לא חשיב דהא שור נמי זנוק משלם: **ס"ל בן זכס** קטנים משמע לעיל מיניה כתיב והמית איש או אשה: **ואין לי אלא במועד** דקרא במועד כתיב: **לא חלקת בין סס למועד** לענין סקילה: **שפורע כחן בזקוק** דהא הויקו משלמין: **יפה כהן** * דחרש שוטה וקטן פגיעמן רעה הכולל בהן חייב והן שחבולו באחרים פטורין: **מני דנין קל מחמור** תם ממועד: **לחמורי** על הקל דימח כי היכי דחמור חייב קל נמי חייב דקדרשת תם ממועד צמה מנינו דקמני חייב באיש ואשה וחייב בנן ובת במועד דהא חייב דנין ובת במועד הוא דכתיב וקאמרת מה חייב באיש ואשה (במועד) עשה בו תם כמועד אף בן ובת נעשה בו תם כמועד ואשתכח דקא ילפת תם ממועד דאי לא אשכחתי חייב דנין ובת במועד לא הוה ילפת ליה בתם מאיש ואשה דהא במועד גופיה אי לאו דרביניהו קרא לא מיתם לאחייניהו מדינא לעיל: **אם החמיר** הכתוב בנן ובת אבאיש ואשה במועד כבז לך שהרי חמור הוא לענין כופר: **נחמיר** אן מדינא נתם הקל במיתה: **אם אמרת באיש ואשה** כלומר וק"ו דדרשת נמי נסיפא פירכא הוא דהא אמרת באיש ואשה כו'. **ל"א וכו' דנין קל וכו' דאמר** בן ובת שפטורין מן המצות מאיש ואשה חוה שמעתי וראשון מלאתי וכשר הוא מן האחרון דהכי פשיטא ליה הך קולא וכן חומרא דקמתמה וכי דנין כו' והא תנא אשכח חומרא בנן ובת דיהא כחן בזקוק מאיש ואשה: **ס"ל או בן יגח או בת יגח** יגח יגח תרי זמני דריינה לה נגיחה למועד ולתם למיתה ולזקוק: **פטור ממיסה** דהא לא נתכוין דאמריין לקמן (ע"כ) כמיתת בעלים אס הרג בן מיתה השור שהרג: **וחייב בכופר** דדרשין (וכופר אס כופר [שמות כא] להביא שלא בכוונה: **ורב אמר פטור מזה ומזה** כדדרש (רצ"ב) לעיל [מג.] השור יסקל וגו' כל זמן שהשור בסקילה בעלים משלמין כופר: **והא סס הוא** אפילו למאן דדרש אס כופר ה"מ למועד שלא בכוונה והאי תם הוא בחיובך זה: **במועד ליפול על בני אדם בכוונה** לקמן בשור שנגח את הפרה (דף מה:): **כשלא הפס** גבי שור שנפל על האדם צבור איכא לתרוי' כדמחלנין תם דהאי דלא קטליין ליה בנגיחות ראשונות כגון דחזא ירוקא ונפל שלא בכוונה על זה שראה עשב בתוך פי הצור וצא לאוכלו ונפל: **אלא הכא** הואיל ומועד לכך מאי שלא מתכוין איכא: **הכא נמי** דחזין ליה דמתחך להנחתו ולא להפילו עליו: ואכתי

וכי דנין ק"ה מחמור פ"ה דהך פירכא דנין ראשון דדנין שני דק"ו דאיש ואשה שהורע כחן בזקוק לא דנין קל מחמור דאפילו אי לא הוה כמיב מועד כלל הוה ילפיין צהאי קל וחומר אע"ג דבכ"ו נמי קאמר לא חלקת האי לישנא לאו דוקא ולכן אנטרין לא חס אמרת לעשות פירכא דנין שני שהוא ק"ו: **נגיחה** זקוקין. אנטרין לרבות זקוק משום דדרשין נסיפיה דהאי קרא בזקוק דהמניח (לעיל דף ג.) כמשפט שור בשור וכן בסוף פרקין לענין שמירה מעולה דזקוק דריש מלא ישמרתו אע"ג דלא ישמרתו גבי מיתה כתיב: **והא תם הוא** לא צדי שמימר דמתני' כר"י הגלילי דלמנוקא לעילא מתני' בהפרה (לקמן דף מה:): **גבי היה אצוי או בנו בתוכו דמאי דוחקיה דשמואל** לאוקמי מתניתין כר"י הגלילי ומה פלוגתא הוה שייך צוה דהוה פליגי רב ושמואל מתני' כנאמן ועוד דרישא דמתני' דקמני מועד משלם כופר ותם פטור מן הכופר לא אמאי כר"י הגלילי והא דלא מוקי שמואל מתני' דלקמן במועד ליפול על בני אדם צבורות כדמפרש מילתא דהכא במועד להתחך על בני אדם צבורות משום דההוא לא שכיחא כי האי: **והא תם הוא** המקשן כשור שמתחך צבותל להפילו ולא מתכוין להפילו על בני אדם דא"כ לא היה פטור ממיסה ועל זה מקשה והא תם הוא שאפילו עשה כן כמה פעמים והרג בני אדם שלא בכוונה אין מועד להרוג אדם * כדפי' לעיל מדלא אשכחן מועד שמתכוין להרוג אלם בהמה והרג את האדם ומשני במועד להתחך על בני אדם פירוש דמתחך להנחתו כדמפרש ואזיל דהו מועד מתחילתו והו כאורחיה וא"ת ומי דוחקו לשמואל לומר שחייב כופר יעמידנו במתכוין להפיל הכותל ולא נתכוין להפילו על בני אדם ופטור גס מכופר לפי שהוא תם וי"ל דלרב ושמואל משמע להו לישנא דמתני' דקמני ונפל על האדם שלא היה מתכוין להפילו אלא ממילא אירע שנפל ע"י שהיה מתחך בו להנחתו ולכן קאמר שמואל היכא דמתחך צבותל להנחתו כדמשמע לישנא דמתני' דפטור ממיסה וחייב כופר ורב אמר פטור מזה ומזה כדמפרש לעיל דהא דנקט במתני' ונפל על האדם ולא קמני להפילו משום דלא מתכוין להפילו על האדם מיירי אבל מ"מ במתכוין להפילו ושלל על האדם משמע ליה שמיירי:

הכא נמי במתחך דהנאחר. תימה דהכא אמר רב דפטור מזה ומזה ולקמן בהפרה (דף מה:): **מוקי רב** מתניתין דקמני משלם הכופר במועד ליפול על בני אדם צבורות וחזא ירוקא ותיך רבינו תם דלקמן הו רגל בכוונה כשמניח עמנו צבור כדי לאכול הירק שצבור יודע שמתמעך האדם כמו רגל שדרסה ע"ג מינוק שיועד שיהרוג החינוק ולפיכך משלם כופר אע"פ שאין השור בסקילה הואיל ואינו מתכוין להיך דילפיין רגל בכוונה מקרן בכוונה אבל הכא שמתחך צבותל להנחתו (א) (שלא בכוונה) הוא אן (א) (שלא בכוונה) שאינו יודע שיפול הכותל על האדם לפיכך פטור מן הכופר כקרן שלא בכוונה ומועד דהכא ודלקמן לאו דוקא מועד בשלש פעמים אלא כלומר בדבר שנעשה מועד מתחילתו כגון שן ורגל והא דפרין לקמן כדמוקי לה במועד ליפול על בני אדם צבורות אי הכי בר קטלא הוא דייק ממתני' דקמני משלם הכופר ולא קמני חייב מיתה ומשלם הכופר משמע דפטור הוא מן המיתה ורש"י פירש כל הסוגיא דלקמן בע"א אבל דוחק הוא ושם אפרש צע"ה ועל פי ר"ת נמי קשה דפטור רגל בכוונה לדרוס על האדם ממיסה כיון שלא נתכוין להרוג א"כ ר"ש דליף בשמעתין זקוק מקטולא פטר רגל מוזקין בכוונה דריסה על הכלים כשלא נתכוין להיך וזה אי אפשר דעל כרחך לאו בכוונה היך חייביה רחמנא דאי בכוונה היך א"כ היינו קרן והואיל וכן על כרחך ליכא למילף זקוקין מקטולא לענין כוונה ורבינו שמואל מלא בספר ישן דלא גרמיין מילתא דרב דפטור מזה ומזה ולקמן גרסיין תינא כוותיה דשמואל ומיציבתא * דרב דפטור לעיל מכופר כשאין השור בסקילה: והו

הואיל ואינו מתכוין להיך דילפיין רגל בכוונה מקרן בכוונה אבל הכא שמתחך צבותל להנחתו (א) (שלא בכוונה) הוא אן (א) (שלא בכוונה) שאינו יודע שיפול הכותל על האדם לפיכך פטור מן הכופר כקרן שלא בכוונה ומועד דהכא ודלקמן לאו דוקא מועד בשלש פעמים אלא כלומר בדבר שנעשה מועד מתחילתו כגון שן ורגל והא דפרין לקמן כדמוקי לה במועד ליפול על בני אדם צבורות אי הכי בר קטלא הוא דייק ממתני' דקמני משלם הכופר ולא קמני חייב מיתה ומשלם הכופר משמע דפטור הוא מן המיתה ורש"י פירש כל הסוגיא דלקמן בע"א אבל דוחק הוא ושם אפרש צע"ה ועל פי ר"ת נמי קשה דפטור רגל בכוונה לדרוס על האדם ממיסה כיון שלא נתכוין להרוג א"כ ר"ש דליף בשמעתין זקוקין מקטולא פטר רגל מוזקין בכוונה דריסה על הכלים כשלא נתכוין להיך וזה אי אפשר דעל כרחך לאו בכוונה היך חייביה רחמנא דאי בכוונה היך א"כ היינו קרן והואיל וכן על כרחך ליכא למילף זקוקין מקטולא לענין כוונה ורבינו שמואל מלא בספר ישן דלא גרמיין מילתא דרב דפטור מזה ומזה ולקמן גרסיין תינא כוותיה דשמואל ומיציבתא * דרב דפטור לעיל מכופר כשאין השור בסקילה: והו

כא א מ"י פ"י מה' מקו ממון הלכה ט פתג עשין פו:
בר ב ג ד ה מ"י סס הלכה י והלכה יג:

תורה אור השלם
1. או בן יגח או בת יגח במשפט הזה יעשה לו: שמות כא לא

(ב) לקמן ע"פ: (ג) ונפיל מיד: (ד) וי"ל:
(ה) וי"ל מוס' סנהדרין
וע"פ ד"ה שור והספסוף
וע"פ ע: ד"ה אפי"ן:
(ו) וקדושין מו: (ז) וי"ל
שפתים:

תורה אור השלם

1. ואם שור נגח והוא
מתמל שלשם והיודע
בבעליו ולא ישמרו
המדות איש או אשה
השור יסקל וגם בעליו
ימות: שמת כא כט
ימות:

גהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה השתא וי'
לפי דמי דרבה ושור:

גליון הש"ס

תוס' ר"ח סבור בו:
דבחי"ם לא תפסו: פי'
זכמים ע"פ ע"ה מורה"
אפי"ן:

מכור. הוא לרד"א: הקדישו מוקדש. ונפקא מיניה דאי מיסיה
מיניה מעל: מוזור. וע"פ דשקלי ליה צי דינא הוי שומר פטור
דהא כשהחזירו שור מעליה הוא: אינו מוקדש. ללא נרשומיה
דמריה קאי לאקדושה: אין אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך.
ונפקא מיניה לגול חמץ ועבר עליו
הפסח והחזירו אינו ממוזר: דא"כ.
לרצנן אין אומרין: ליסלוגו. רצנן
בחמץ בפסח ולימרו דחייב ואנן קיימא
לן בהגזל עליס [לקמן ד' ט:]: לרצנן
אומר לו הרי שלך לפניך דקמני גול
חמץ ועבר עליו הפסח והחזירו וכן
שור עד שלא נגמר דינו אומרין לו
הרי שלך לפניך אבל משנגמר לא
והא סברא לרצנן הוא דשמיעא להו
וקמני דבחמץ בפסח מודו דלמרינן
באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אלא
דכולי עלמא אמרינן באיסורי הנאה
הרי שלך לפניך היכא דאיסורא
ממילא אחא ליה כגון חמץ בפסח
ולא מני א"ל האי לאו מידי הוא אבל
הכא משום הכי אמרי רצנן אינו
מוזר דלמרי ליה אחפסמיה לתוראי
כו' והויקא דצדיקס הוא שהביאו לבי
דינא. והאי נקטת א' אהדרתיה ניהליה
לאו משום דחויבא דלא אהדריה
הוא דא"כ בחמץ בפסח נמי לימא ליה
אי אהדרתיה ניהלי הוה אכילנא ליה
ועוד לרי' יעקב נמי נהי דגומריס דינו
של שור שלא בפניו נמא ליה אי
אהדרתיה ניהלי הוה שמיטנא ליה
אלא אדלא אהדריה לא מחייבי ליה
רצנן דהא קמחדר ליה השתא ואמרינן
באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אלא
חויביה משום דהולכי לבי צדיקס
והכי קאמר ליה לא היה לך להוליכו
לבי' דאי הוה צדי' הוה מערקנא
ליה מייניהו: סוף סוף מיגמר הוה
גמרי ליה לויניה. הלכך הוה ליה
הויקא דממילא ולא צדיקס: מה
צעליס בפניהס. דכתיבי עד עמדו
לפני העדה למשפט (במדבר לה): אי
דנפריה. שמירה מעולה: כולסו
נמי ניפטרו. מדמי שור נר משואל
דהא אנוסין הס: שמירה פתוסה.
דלת שכולה לעמוד ברות מצייה:
כלסיה ליה שמירסו. דלון עליו

מכור. פי' צקונטרס לרדיא ומשנגמר דינו אינו מכור דלאסור
בהנאה ואפילו ר"מ דמפרש ° (א) דמחייב לא מיסתר מ"מ הרי
אסור להשהותו לענות דינו וצמחודא אחת פרש"י מכרו מכור דלמרי
ליה מוכר היה לך לשומטו כיון שידעת שהרג ואת הוא דלפסקת
אנשפך ולא הוי מקח טעיות ואי"ת
וסיפא כשנגמר דינו דקמני אינו
מכור מסתמא יודע שנגח ושנגמר
דינו דומיא דרישא שידע שהרג
ואי"כ ליהוי מעות מחנה כמו במקדש
אחיותו) וי"ל שאין הכל צקיאין צדון
שור הנסקל וסבור שיכול להשהותו
לעשות צו מלאכתו או אפילו לשטמו
סבור דשרי: דא"כ בן ציפ"ג
בחמץ בפסח. פי"ה ואנן קי"ל בהגזל
[עליס] [לקמן ד' ט:]: לרצנן אומר
הרי שלך לפניך דקמני צדיקנא גול
חמץ ועבר עליו הפסח שור והחזירו
עד שלא נגמר דינו אומר לו הרי שלך
לפניך אבל משנגמר דינו לא והאי
סברא לרצנן הוא דשמיעין להו וקמני
דבחמץ בפסח מודו וקסה לפירושו
דסוגיא דהנאה אחת נמי החס כהאי
שמעתא ומוכח התם דרבה שדחה
ואמר דכ"ע אומריס באיסורי הנאה
הרי שלך לפניך מדלא פליגי בחמץ
בפסח לא היה יודע אומה צדיקנא
אלא רבה נר שמואל הביאה ואמר ליה
נר חסדא אי משכחת להו לא תימא
להו ואורי' דייק מדלא פליגי בחמץ
שלא הייתי יכול לטעות ולהעמיד
מתלוקתס במילתא אחריתי:

מכור הקדישו מוקדש שחטו בשרו מותר
החזירו שומר לבית בעליו מוחזר משנגמר
דינו מכור אינו מכור הקדישו אינו מוקדש
שחטו בשרו אסור החזירו שומר לבית בעליו
אינו מוחזר ר' יעקב אומר אף משנגמר דינו
החזירו שומר לבעליו מוחזר לימא בהא
קמיפלגי דרבנן סברי אין אומרין באיסורי
הנאה הרי שלך לפניך ורבי יעקב סבר אומרין
באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אמר רבה
דכולי עלמא "אומרין באיסורי הנאה הרי שלך
לפניך דא"כ נפלוג לענין חמץ בפסח אלא
הכא בגומרין דינו של שור שלא בפניו
קמיפלגי דרבנן סברי אין גומרין דינו של
שור אלא בפניו דאמר ליה אי אהדרתיה
ניהלי הוה מערקנא ליה לאגמא השתא
אתפשתיא לתוראי בידא דלא יכילנא
לאשתעווי דינא בהדיה ורי' יעקב סבר גומרין
דינו של שור שלא בפניו דאמר ליה סוף סוף
מיגמר הוה גמרי ליה לדינא מאי מעמא דרבנן
השור יסקל וגם בעליו יומת ° במיתת
הבעלים כך מיתת השור מה בעלים בפניהם
אף שור בפניו ורי' יעקב בשלמא בעלים בני
מענה נינהו אלא שור בר מענתא הוא: ימסרו
לשומר חנם ולשואל כו': תנו רבנן ארבעה
נכנסו תחת הבעלים ואלו הן שומר חנם
והשואל נושא שכר והשוכר הרגו חמין
נהרגין ופטורין מן הכופר מועדין נהרגין
ומשלמין את הכופר וחייבין להחזיר דמי
שור לבעליו חוץ משומר חנם אמרי היכי
דמי אי דנמריה אפילו כולהו נמו ליפטרו
ואי דלא נמריה אפילו שומר חנם נייחייב
אמרי הכא במאי עסקינן דנמריה שמירה
פחותה ולא נמריה שמירה מעולה שומר
חנם כלתה לו שמירתו הנך לא כלתה
שמירתן אמרי כמאן אי כרבי מאיר
דאמר

השתא אחפסתיא צ"תוראי.
פי' הקונטרס אחפסתיא
צדיקס שמסרו לבי' לרד"א צסקילה
ולכך אין יכול לומר לו הרי שלך
לפניך לפי שהפסיו צדיקס והשתא
לפי זה נוכל להעמיד כל הבצא
דמתי' בהגזל קמא [לקמן ד' ט:]: כרבנן
דרבי יעקב לפי דמיו (א) דרבנן ושור
היואל לישקל דקמני בחמץ דהחס
דא"ל הרי שלך לפניך כגון שחפסויה
צ"ד מאליהן ומיהו רש"י פי' שס
שאין מעמיד כרבנן רק רישא אבל
הסיפא דשור היואל לישקל דמתימין
לא אחיא כרבנן אלא כר' יעקב דוקא
זה פי' משום שרואה להעמיד שור

היואל לישקל דמתימין בחפיסה צדיקס ליד צ"ד דומיא דצדיקנא
דהיינו בחפיסו צדיקס וקסה לפירושו דאס זה הדיקא לא הוי הדיק
ניכר אפילו אחפסיה צדיקס לא יתחייב ואס הוא ניכר אפילו חפסו
צ"ד מאליהן למה יפטור וכי לא היה לו לשומרו שלא יבא לידי כך
ועוד דאס הוא פטור כשחפסיה אותו מאליהן ° כשחפסיה אותו
צדיקס נמי פטור דסוף סוף אפילו לא היה מחפסיו צדיקס הוי חפסיה
אחיו מאליהן ולא הפסידו בעליס בהתפסמו כלום ונראה לרי' דבתפסויה
די פשיעה נפל ליד צ"ד חייב ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו בחמץ
עבר עליו הפסח שהוא הדיק שאינו ניכר הלכך יכול לומר שס
הרי שלך לפניך ורי' יעקב לא חשיב הדיק ניכר מה שנופל ליד צ"ד וגמרו
את דינו כיון שאפילו לא בא לידס הוי גומרין את דינו ונמלא שאינו
מפסיד ע"י שבא לידס אלא כאילו גמרו דינו שלא בפניו חשיב לפי שגם
אז היה נאכר והוי הדיק שאין ניכר ולכך יכול לומר לו הרי שלך
לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח ואי אהדרתיה לאו נמיית טעם
הוא שהיה יכול להצילו ע"י כך שאין תלוי צוה כמו שפי"ה אלא כלומר
לא הוי גומרין דינו שלא בפניו ועכשו גרמת שנתפס צידס וגומרין דינו
ע"י מה שנופל צידס וכיון שנתפס ע"י מה שנופל צידס חשיב הדיק ניכר
ולא תוכל לומר הרי שלך לפניך וכן משמע בהנחיקן (ויטין ד' ג:):
דבהדיק ניכר אין יכול לומר הרי שלך לפניך דפריך ממתי' דגול מטבע
ונפסל כו' ואי אמרת הדיק שאין ניכר שמה הדיק פי' משום דחשיב
כאילו ניכר אמאי אומר ליה הרי שלך לפניך גול הוא וממונא מעליא
צעי לשלומי פי' אין זה ממון שגול כיון שחשוב כאילו הדיק ניכר
והוי שור חס דמזק ברשות שומר אפילו קודם גמר דין חס יחזירו
שומר לבעלים לא יפטור צדק כיון דמזוק ע"י פשיעת שומר ונפל
ברשות ניחן להחליט לו מיד לרי"ע להשעבד בו ולרבי ישמעאל
לגבול מגופו והוה ליה הדיק ניכר שהוא מופסד שנופל ברשות
אחרים ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו שיכול לומר שור
שהרג גמר דין לרי' יעקב ולרבנן קודם גמר דין וצמחודא לכ"ע:
אלא שור בר שיענה הוא. ואפילו דרשינן בעלמא כמיתת
בעלים כך מיתת השור להך מילתא אין סברא לרד"א: חוץ משומר
חנם. הוא הדין דהוה מני למימר כולן פטורין בשמירה שמירה
מעולה חוץ משואל דחייב באונסיה: אפילו בוחיו נמי ציפטרו. ושואל
גופיה נהי דחייב לשלם דמי שור לבעלים מ"מ כופר אין משלם:
בחזקת

ע"פ א מ"י פי"ג מהל'
גולה ואפיה הלכה
ד קמץ פשין ע"ג טושי'
ח"מ ק"י שבת ספיק א':
ע"ב ב מ"י פי"א מהל'
מ"ק ע"פ הלכה י'
קמץ ע"פ ח:
ע"ג ב ד מ"י ע"ג פי'
הלכה ד קמץ ע"ג
טושי' ח"מ פי' ע"ג ספיק
ח:
מ"מ

מוסף רש"י

מכור. ולא יסקל דבעין
מיסה והעמדה צדן שיאה
שין כאלד (קטו צח:).
מחזור. ופטור שומר
(טו). דאמר ליה אי
אהדרתיה בר'. כשור
שהמיה הוא דלמרי אין
מוזר משום דלמרי ליה
האי אסור הנאה לאו
איסור דלמי עליה ממילא
הוא כגון חמץ בפסח. אלא
את קטליה צדיקס
שהנאה לבי' דאי הוה
גבאי אלא מערקנא ליה
לאגמא כו' (טו).